

بیتعلی

راهکارهای امیدبخش در هنگام بیماری (بخش اول)

تقویت روحیه بیمار

تسلیم شدن در برابر بیماری مهم ترین عامل ناتوانی و تشدید بیماری است. برخورداری از روحیه قوی در مقابل بیماری، تأثیری معجزه آسا دارد و موجب می شود مقاومت انسان در برابر بیماری بیشتر شود و درد و رنج کاهش یابد. حضرت ایوب در برابر سختی ها و مصیبت های فراوان و نیز بیماری طاقت فرسا روحیه خویش را از دست نداد و همواره به لطف و عنایت باری تعالی امیدوار بود. از این رو او که مدتی طولانی سخت بیمار شد و اموال و فرزندانش را از دست داد، خدا را خواند و به او شکایت برد: «وَ أَيُّوبَ إِذْ نَادَى رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ الضُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ؛ (۱) و ایوب را [یاد کن] هنگامی که پروردگارش را ندا داد که: «به من آسیب رسیده است و تویی مهربان ترین مهربانان.» و خدا نیز او را شفا بخشید و دارایی ها و فرزندانش را به او باز گردانید: «فَاسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ وَ آتَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَ مِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَ ذِكْرَى لِلْعَابِدِينَ؛ (۲) ما

دعای او را مستجاب کردیم و ناراحتی هایی را که داشت
برطرف ساختیم و خاندانش را به او بازگرداندیم و
همانندشان را بر آنها افزودیم تا رحمتی از سوی ما و تذکری
برای عبادت کنندگان باشد».

1 □ انبیاء: ۸۳.

2 □ انبیاء: ۸۵.

منبع: امید به زندگی از منظر قرآن کریم، علی اکبر مومنی،
ص ۲۰۴.

راهکارهای امیدبخش در هنگام بیماری (بخش دوم)

توجه به نقش خدا

موثر حقیقی در تمامی امور و شفادهنده واقعی بیماری‌ها خداست. بر اساس آیات و روایات، در جهان آفرینش، همه موجودات همان گونه که در ذات خود استقلالی ندارند و وابسته به خدا هستند، در تأثیر و علیت هم فاقد استقلال هستند و تأثیر گذاری تمامی علت‌ها در طول اراده خدا است؛ از این رو شفا از بیماری نیز تنها با اراده خداست. همان گونه که قرآن از زبان عیسی بن مریم (ع) می‌گوید: «وَ اَبْرِئُ الْاَكْمَهَ وَ الْاَبْرَصَ وَ اَحْيِ الْمَوْتِ بِاِذْنِ اللّٰهِ؛ (۱) به اذن خدا نابینای مادرزاد و پیس را بهبود می‌بخشم و مردگان را زنده می‌گردانم.»

و نیز ابراهیم (ع) نیز با درک این حقیقت می‌گوید: «الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ، وَ الَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَ يَسْقِينِي، وَ اِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِي، وَ الَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِي، وَ الَّذِي اَطْمَعُ اَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي يَوْمَ الدِّينِ؛ (۲) پروردگار جهانیان، آن کسی است که مرا آفرید و هدایت می‌کند و کسی که مرا غذا می‌دهد و سیراب می‌نماید و هنگامی که

بیمار شوم مرا شفا می‌دهد و کسی که مرا می‌میراند و سپس زنده می‌کند».

نسبت دادن سیری و شفا به خداوند از آن جهت است که او علت العلل است و تنها اوست که خاصیت سیر کردن در غذا و شفا بخشیدن در دارو قرار داده است؛ بنابر تأثیر و علیت غذا و دارو در طول اراده خدا قرار دارد و خدا می‌تواند اثر آن را تغییر دهد، همان گونه که خاصیت سوزندگی را در ماجرای حضرت ابراهیم (ع) از آتش گرفت و آن حضرت در میان آتش آسیبی ندید .

تا زمانی که اراده خدا به سلامتی و شفای بیمار تعلق نگرفته باشد، روش های درمانی و مصرف دارو اثربخش نخواهد بود. در حقیقت خدا منشأ شفا است و اگر خدا اراده نماید امنیت و سلامتی را از کسی دور کند هیچ کس قادر نخواهد بود آن را به او برگرداند؛ همان گونه که گاه تمامی تلاش ها به منظور درمان یک بیمار صورت می‌گیرد و از نظر پزشکی درمان امکان پذیر نیست؛ اما خدا بیمار را هرچند بیماری اش صعب العلاج باشد، شفا عنایت می‌کند و تمام معادلات علوم تجربی و پزشکی کنار به هم می‌ریزد.

بر اساس آموزه های قرآنی، انسان، بدون قدرت و اراده خدا، نمی‌تواند به خود سود رساند، یا زیانی دفع نماید، حتی

پیامبر خدا نیز به ناملایمات گرفتار می شود و مالک سود و زیان خویش نیست: «قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبَ لَأَسْتَكْثَرْتُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسَّنِيَ السُّوءُ؛ (۳) بگو: من قدرت [جلب] سودی و [دفع] زیانی را از خود ندارم جز آنچه خدا خواهد، و [غیب هم نمی دانم] اگر غیب می دانستم، یقیناً برای خود از هر خیری فراوان و بسیار فراهم می کردم و هیچ گزند و آسیبی به من نمی رسید».

چنانچه انسان دریابد که تمام حوادثی که در جهان رخ می دهد ناشی از تدبیر و اراده خدا است، ناراحتی او از پیشامد بد و دلخوشی اش از رخداد خوب بیش از اندازه نخواهد بود: «مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ * لَكَيْلًا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ؛ (۴) هیچ گزند و آسیبی در زمین [چون زلزله، سیل، طوفان و قحطی] و در وجود خودتان [چون بیماری، رنج، تعب و از دست رفتن مال و ثروت] روی نمی دهد مگر پیش از آنکه آن را به وجود آوردیم در کتابی [چون لوح محفوظ] ثبت است، بی تردید این [تقدیر حوادث و فرمان قطعی به پدید آمدنش] بر خدا آسان است. تا [با یقین به اینکه هر گزند و آسیبی و هر عطا

و منعی فقط به اراده خداست و شما را در آن اختیاری نیست [بر آنچه از دست شما رفت، تأسف نخورید، و بر آنچه به شما عطا کرده است، شادمان و دلخوش نشوید].»

1. ↗ آل عمران: ۴۹.

2. ↗ شعراء: ۷۸-۸۲.

3. ↗ اعراف: ۱۸۸.

4. ↗ حدید: ۲۲-۲۳.

منبع: امید به زندگی از منظر قرآن کریم، علی اکبر مومنی،
ص ۲۰۵-۲۰۷.

راهکارهای امیدبخش در هنگام بیماری (بخش سوم)

پاداش معنوی

قرآن کریم می فرماید :

«إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ»^(۱)
کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده‌اند پاداشی
همیشگی دارند.»

برخی از مفسران معتقدند این آیه در شأن بیماران و
سالخوردگان نازل شده است؛ آنان که به دلیل بیماری و
ناتوانی از طاعت و عبادت خدا باز مانده‌اند و از این جهت
اندوهگین شده‌اند، خدای متعال در هنگام بیماری به آنان
همان پاداشی را می‌دهد که در حال طاعت و عبادت می
داد^(۲).

در روایتی از رسول گرامی اسلام نقل شده است: «لِلْمَرِيضِ
أَرْبَعُ خِصَالٍ يُرْفَعُ عَنْهُ الْقَلَمُ وَ يَأْمُرُ اللَّهُ الْمَلَكَ فَلْيَكْتُبْ
[فِي كِتَابٍ] لَهُ أَفْضَلَ مَا كَانَ يَعْمَلُهُ فِي صِحَّتِهِ وَ يَنْفِي عَنْ كُلِّ
عَضْوٍ مِنْ جَسَدِهِ مَا عَمَلَهُ مِنْ ذَنْبٍ فَإِنْ مَاتَ مَاتَ مَغْفُوراً لَهُ
وَ إِنْ عَاشَ عَاشَ مَغْفُوراً لَهُ»^(۳) بیمار چهار ویژگی دارد: اول:
[در زمان بیماری، در اموری که نسبت به آن‌ها اضطراب
دارد] گناه برای او نوشته نمی‌شود، دوم: خداوند متعال به

فرشته فرمان می‌دهد بهترین عملی را که در زمان سلامتی
اش انجام می‌داد در زمان بیماری نیز برایش بنویسند. سوم:
هر گناهی که با اعضای بدنش مرتکب شده، پاک می‌شود.
چهارم: چه از دنیا برود و چه زنده بماند، آمرزیده شده
است.»

1 □ فصلت: ۸.

2 □ کشف الأسرار و عدة الأبرار، ج ۸، ص ۵۰۹. الکشاف

عن حقائق غوامض التنزیل، ج ۴، ص: ۱۸۷.

3 □ عدة الداعی و نجاح الساعی، ص: ۱۲۶

منبع: امید به زندگی از منظر قرآن کریم، علی اکبر مومنی،
ص ۲۰۷-۲۰۸.